

ГІСТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ КИШЕЧНИКУ ТВАРИН ЗА СТРОНГІЛОЇДОЗУ

Дуда Ю. В. – к. вет. н., доцент

Корейба Л. В. – к. вет. н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро

Актуальність проблеми. Гістологічний аналіз посідає важливе місце серед методів дослідження патогенезу паразитарних захворювань, оскільки дає можливість детально охарактеризувати структурні, дистрофічні та запальні зміни, що формуються у тканинах організму-хазяїна під впливом паразитів. Особливої актуальності такі дослідження набувають за стронгілоїдозу, збудниками якого є нематоди роду *Strongyloides*, здатні викликати значні морфофункціональні порушення органів травної системи тварин (Sivajothi et al., 2016; Duda et al., 2022). Використання гістоморфологічних методів дозволяє не лише визначити ступінь ушкодження тканин, а й простежити особливості взаємодії паразита з кишковою стінкою на різних стадіях інвазійного процесу (Prus et al., 2022). Морфологічні дослідження також створюють підґрунтя для глибшого розуміння механізмів розвитку патології, оцінки адаптаційних реакцій організму та уточнення характеру перебігу паразитарної інвазії. Крім того, результати гістологічного аналізу мають практичне значення для диференціальної діагностики захворювань паразитарної етіології.

Аналіз літературних джерел. Представники роду *Strongyloides* характеризуються складним біологічним циклом розвитку та здатністю тривалий час зберігатися в організмі хазяїна, що сприяє хронізації патологічного процесу й поступовому формуванню змін у кишечнику. Паразити локалізуються переважно у слизовій оболонці кишок, де чинять механічний та токсичний вплив на тканини, порушують їх трофіку й ініціюють розвиток локальної запальної реакції. Унаслідок цього виникають судинні розлади, дистрофічні процеси та інфільтрація тканин клітинними елементами запалення,

які значною мірою визначають клінічні прояви стронгілоїдозу (Wang et al., 2017).

За повідомленнями різних авторів, паразитування *Strongyloides papillosus* у кишечнику кролів супроводжується суттєвими патологічними змінами в товстому відділі кишечника (Prus et al., 2022; Duda et al., 2025). Під час гістологічного дослідження сліпої та ободової кишок встановлено порушення цілісності епітеліального шару, розвиток некротичних процесів, часткове руйнування крипт, а також виражений набряк слизової оболонки та підслизової основи. Додатково виявляли зміни у м'язовому шарі, які проявлялися набряком, розшаруванням і фрагментацією м'язових волокон та ушкодженням гладких міоцитів. Такі морфологічні порушення свідчать про значний негативний вплив паразита на структурно-функціональний стан кишечника (Duda et al., 2025).

Порушення цілісності епітеліального покриву слизової оболонки є одним із ключових наслідків інвазії, оскільки супроводжується зниженням бар'єрної функції кишечника та полегшує проникнення токсичних метаболітів і умовно-патогенної мікрофлори у глибокі шари тканин (Prus et al., 2022). Некротичні зміни епітеліоцитів і руйнування крипт негативно позначаються на регенераторних процесах та можуть спричиняти порушення секреторної й всмоктувальної функцій кишечника (Pinn et al., 2022).

Набряк слизової оболонки та підслизової основи свідчить про розлади мікроциркуляції, підвищення проникності судинної стінки й розвиток локального запального процесу, характерного для паразитарних інвазій (Kruchynenko et al., 2017). Ураження м'язової оболонки та деструкція гладких м'язових клітин здатні призводити до порушення моторної функції кишечника, що клінічно проявляється диспептичними розладами, діареєю та погіршенням засвоєння поживних речовин.

Однією з важливих ланок патогенезу стронгілоїдозу є активація місцевих імунних механізмів. У вогнищах ураження спостерігається накопичення еозинофілів, лімфоцитів і макрофагів, що є характерною ознакою паразитарних інвазій (Duda et al., 2022). Еозинофіли забезпечують реалізацію антипаразитарного захисту, однак надмірна їх активація може посилювати ушкодження тканин через вивільнення

цитотоксичних компонентів. Наявність лімфоцитарної інфільтрації вказує на формування тривалої клітинної імунної відповіді та підтримання хронічного запалення (Prus et al., 2021).

Порівняльний аналіз літературних даних демонструє, що морфологічні прояви стронгілоїдозу мають багато спільних рис у різних видів ссавців. Зокрема, у телят за цієї інвазії описано гіперемію слизової оболонки тонкої кишки, точкові крововиливи та формування дрібних вузликових утворень запального характеру (Pinn, 2022). У великої рогатої худоби за шлунково-кишкових стронгілятозів виявляли виражений набряк слизової оболонки, геморагічні процеси та руйнування крипт кишечника (Kruchynenko et al., 2017). Аналогічні патологічні зміни встановлені й у коней, де спостерігали катарально-геморагічне запалення, потовщення слизової оболонки, утворення виразкових дефектів і паразитарних вузлів у товстій кишці (Yerokhina, 2014). Це підтверджує подібність основних механізмів ушкодження кишечника за нематодозних інвазій у різних видів тварин.

Висновки. Отже, результати узагальнення літературних джерел свідчать, що стронгілоїдоз супроводжується розвитком комплексу деструктивних, запальних і судинних змін у кишечнику тварин. Найбільш характерними морфологічними проявами є ушкодження та некроз епітеліального шару, деструкція крипт, розвиток набряку слизової оболонки та патологічні зміни м'язового шару кишечника. Встановлені гістоморфологічні порушення підтверджують виражений патогенний вплив *Strongyloides spp.* на організм хазяїна та мають важливе значення для поглиблення сучасних уявлень про патогенез стронгілоїдозу. Узагальнення таких даних є перспективним напрямом для вдосконалення методів діагностики, оцінки ступеня тяжкості інвазії та розробки ефективних лікувально-профілактичних заходів у ветеринарній медицині.